

VERSLAG AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het Soortenbesluit van 15 mei 2009

1. Inleiding

Dit verslag aan de Vlaamse Regering is er op gericht een systematische en algemeen kenbaar gemaakte toelichting te verschaffen bij het besluit van de Vlaamse regering tot wijziging van diverse bepalingen van het Soortenbesluit van 15 mei 2009.

2. Algemene situering

2.1. Algemeen

Op 15 mei 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer goed, beter gekend als 'het Soortenbesluit'. Het Soortenbesluit trad in werking op 1 september 2009. Het besluit was het resultaat van een grondige integratie en verduidelijking van de bestaande Vlaamse regelgeving inzake soortenbescherming en soortenbeheer. Deze regelgeving was tot voor de totstandkoming van het Soortenbesluit verspreid over vijf verschillende uitvoeringsbesluiten. Die voorgaande besluiten waren slecht op elkaar afgestemd en de totstandkoming ervan dateerde bovendien grotendeels uit de late jaren '70 – vroege jaren '80. Een verregaande integratie had zich dan ook opgedrongen. Tegelijkertijd werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om het Soortenbesluit volledig te conformeren met de internationale wettelijke verplichtingen inzake soorten, in het bijzonder de verplichtingen vervat in de EU-Vogelrichtlijn en de EU-Habitatrichtlijn. Tevens werd de kans gegrepen om het besluit zo op te stellen dat het een stevige juridische basis kan zijn voor een modern beleid inzake soortenbescherming en soortenbeheer.

Na een aantal jaren uitvoering te hebben gekregen is het Soortenbesluit toe aan een aantal veranderingen. In artikel 8, tweede en derde lid, van het Soortenbesluit wordt voorzien in een evaluatie van de bijlagen 1 en 3. Sinds de inwerkingtreding van het Soortenbesluit zijn daarnaast nog een reeks knelpunten aan het licht gekomen die voor verbetering vatbaar zijn. Het gaat in hoofdzaak om zaken die in de praktijk interpretatiemoeilijkheden opleverden of die moeilijk handhaafbaar of uitvoerbaar bleken te zijn. Tenslotte dient ook de Europese Verordening 1143/2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten van kracht in Vlaamse wetgeving te worden geïmplementeerd.

De opmaak van een verslag aan de Vlaamse Regering wordt aanbevolen door de Raad van State Afdeling Wetgeving in haar advies 59.332/1 bij het 'ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het Soortenbesluit van 15 mei 2009', verleend op 26 mei 2016.

2.2. Rechtsgronden

De rechtsgrond van het besluit van de Vlaamse Regering houdende diverse wijzigingen aan het Soortenbesluit van 15 mei 2009 is te vinden in artikel 7, 9, 51, 53, §3, en 56, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, bekend als 'het natuurdecreet'.

3. Artikelsgewijze bespreking

Toelichting bij artikel 1

Dit artikel brengt wijzigingen aan in artikel 3, waarin het toepassingsgebied van het Soortenbesluit wordt bepaald. De wijzigingen in dit artikel worden doorgevoerd met het oog op een verruiming van de mogelijkheden tot bestrijding van invasieve exoten, in uitvoering van verordening 1143/2014 van het Europees parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten. Deze verordening legt de lidstaten een aantal verplichtingen op inzake invasieve uitheemse soorten die ruimer gaan dan de introductie in het wild of beheerregelingen van in het wild voorkomende populaties, onder meer inzake het bezit en handel van invasieve uitheemse soorten. De voorgestelde wijzigingen aan artikel 3 heffen de toepassingsbeperkingen inzake uitheemse soorten voor het besluit op om zo invulling te kunnen geven aan de vereisten van de verordening invasieve uitheemse soorten, rekening houdend met de regionale bevoegdheden. Doordat paragraaf 1, 6°, van artikel 3 behouden blijft, is deze wijziging niet in conflict met de federale bevoegdheden inzake uitheemse soorten.

In artikel 3, §1, 3°, wordt het woord 'beheerregelingen' vervangen door 'maatregelen'. Een beheerregeling bestaat immers uit maatregelen, zoals bepaald in artikel 1, 9°, van het Soortenbesluit. Daarnaast kunnen ten behoeve van het beheer van uitheemse soorten ook maatregelen genomen worden zonder dat deze zijn opgenomen in een beheerregeling.

In paragraaf 1 van artikel 3 wordt een punt 4° toegevoegd dat expliciet het verband legt met de lijst met te bestrijden invasieve exoten zoals bepaald in artikel 4 van de voormelde verordening. In het toegevoegd punt wordt ook verwezen naar het nieuwe hoofdstuk 4/1 dat wordt ingevoegd in het Soortenbesluit. In dat hoofdstuk wordt de aanpak geregeld van uitheemse soorten.

Paragraaf 2 van artikel 3 bevat een afwijking op het toepassingsgebied van het Soortenbesluit. Volgens punt 6° vallen ook de uitheemse soorten, voor de in-, uit- en doorvoer, als vermeld in artikel 6, §1, III, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, onder deze afwijking. Om te vermijden dat er een tegenspraak ontstaat met de lijst met te bestrijden invasieve exoten zoals vermeldt in het nieuwe punt 4° onder paragraaf 1 wordt een bijkomend lid toegevoegd aan paragraaf 2.

Toelichting bij artikel 2

Dit artikel regelt een louter technische wijziging omwille van de toevoeging van een nieuwe bijlage 3/1.

Toelichting bij artikel 3

Het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO) staat conform artikel 5 van het Soortenbesluit in voor de opmaak, coördinatie en validatie van rode lijsten voor Vlaanderen. De term 'rode lijst' wordt gedefinieerd in artikel 1, 10°, van het Soortenbesluit: "een lijst van inheemse soorten, waarbij deze op basis van objectieve criteria worden ingedeeld in klassen, naargelang hun graad van bedreiging". Rode lijsten vervullen een signaalfunctie voor de overheid of naar de bevolking toe, en vormen tevens de basis om prioriteiten vast te stellen. De rode lijsten zelf zijn een wetenschappelijke, transparante en internationaal aanvaarde manier om de status van dier- of plantensoorten in te schatten, per soortengroep. Rode lijsten delen soorten in, in verschillende klassen, al naargelang hun

staat van bedreiging. Het gaat om overzichten in de vorm van momentopnamen, waarvan het belangrijk is dat ze op een gestandaardiseerde wijze worden opgemaakt. Wat dit betreft worden er algemeen aanvaarde richtlijnen opgemaakt door de 'International Union for the Conservation of Nature' (IUCN), een gezaghebbend internationaal platform van wetenschappelijke instellingen, natuurorganisaties en overheden.

In het huidige artikel 5, 2°, van het Soortenbesluit staat vermeld dat een rode lijst die wordt opgemaakt cf. dit artikel onder meer de volgende klassen moet bevatten: "uitgestorven", "met uitsterven bedreigd", "bedreigd", "kwetsbaar" en "zeldzaam". De IUCN heeft recent wijzigingen aangebracht in de benamingen van deze klassen. Om te zorgen voor coherentie met de door de gewijzigde IUCN rode lijst-klassen, worden de tot op heden in het Soortenbesluit gebruikte benamingen van de klassen voor de Vlaamse rode lijsten hieraan aangepast.

In de onderstaande tabel wordt een vergelijkend overzicht gegeven van de bestaande en de nieuwe klassen:

Bestaande benamingen van de klassen in artikel 5, 2° Soortenbesluit	Nieuwe benamingen van de klassen, in te voeren via dit wijzigingsbesluit	Duiding bij de betrokken klasse binnen het Vlaams grondgebied
Uitgestorven	Uitgestorven	Een soort is 'uitgestorven' wanneer er geen gegronde twijfel bestaat dat het laatste individu gestorven is. Een soort wordt verondersteld Uitgestorven te zijn wanneer uitgebreide inventarisaties in gekende of geschikte biotopen, en op de juiste tijdstippen (dag, seizoen, jaar), in zijn historische verspreidingsgebied niet geresulteerd hebben in het vinden van een levend individu. Inventarisaties moeten uitgevoerd worden over een tijdspanne die overeenstemt met de levenscyclus en -vorm van de soort in kwestie.
Met uitsterven bedreigd	Ernstig bedreigd	Een soort is 'ernstig bedreigd' wanneer de best beschikbare kennis aangeeft dat het voldoet aan een van de criteria voor Ernstig bedreigd, en dat het daarom een bijzonder grote kans heeft om uit te sterven in het wild.
Bedreigd	Bedreigd	Een soort is 'bedreigd' wanneer de best beschikbare kennis aangeeft dat het voldoet aan een van de criteria voor Bedreigd, en dat het daarom een heel grote kans heeft om uit te sterven in het wild.
Kwetsbaar	Kwetsbaar	Een soort is 'kwetsbaar' wanneer de best beschikbare kennis aangeeft dat het voldoet aan een van de criteria voor Kwetsbaar, en dat het daarom een grote kans heeft om uit te sterven in het wild.
Zeldzaam	Bijna in gevaar	Een soort is 'bijna in gevaar' wanneer het getoetst werd aan de gebruikte criteria, maar momenteel niet voldoet aan de criteria voor Ernstig bedreigd, Bedreigd of Kwetsbaar, maar er wel bijna aan voldoet of er vermoedelijk aan zal voldoen in de nabije toekomst.

Om zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de IUCN-klassen, zijn de Engelse benamingen zo getrouw mogelijk vertaald in het Nederlands.

Toelichting bij artikel 4

Artikel 6 van het Soortenbesluit wordt in overeenstemming gebracht met het gewijzigde punt 3.5 van Bijlage 3, zoals besproken onder artikel 31 van dit wijzigingsbesluit.

Toelichting bij artikel 5

Een van de belangrijkste onderdelen van het Soortenbesluit is te bepalen welke dier- en plantensoorten beschermd zijn in het Vlaamse Gewest. In artikel 9 van het besluit wordt aangegeven welke soorten bescherming genieten via het besluit. In beginsel zijn met name de soorten beschermd die zijn opgenomen in de categorieën 1, 2 of 3 van bijlage 1 van het Soortenbesluit. Om bijlage 1 niet nodeloos lang te maken is er bij de vaststelling van het Soortenbesluit voor gekozen om de lijst van nominatief opgenomen soorten te beperken tot de (inheemse) soorten die regelmatig in Vlaanderen voorkomen. Daarnaast gelden op basis van enkele internationale normen ook nog beschermingsverplichtingen ten aanzien van een aantal andere soorten, hetzij inheemse soorten die niet meer of slechts zeer zelden in Vlaanderen in het wild voorkomen, hetzij uitheemse soorten. Over deze soorten gaat het tweede lid van artikel 9. Als al deze soorten zouden worden opgenomen in de bijlage 1 van het Soortenbesluit zou de omvang van deze bijlage op zijn minst verdrievoudigen. Deze andere soorten worden daarom niet nominatief opgesomd, maar er wordt wel op een beschrijvende wijze naar verwezen, op een wijze die duidelijk maakt over welke soorten het gaat:

- 1) de niet in bijlage 1 van het Soortenbesluit opgesomde vogelsoorten die echter wel van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie in het wild voorkomen. Alle vogelsoorten die van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie in het wild voorkomen moeten worden beschermd door de EU-Vogelrichtlijn;
- 2) andere uitheemse soorten dan vogelsoorten, die zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn. Al deze soorten moeten worden beschermd door de EU-Habitatrichtlijn;
- 3) andere uitheemse soorten dan vogelsoorten, die zijn opgenomen in bijlage II van het verdrag van Bern van 19 september 1979 inzake het behoud van wilde dieren en planten in hun natuurlijke leefomgeving in Europa, dat ten aanzien van bepaalde soorten een bescherming oplegt.

Voor bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage II van de Conventie van Bern gaat het in de bestaande bewoordingen van artikel 9, tweede lid Soortenbesluit uitsluitend over 'andere uitheemse soorten' dan diegenen die in bijlage 1 van het Soortenbesluit zijn opgenomen. Hierdoor wordt in de praktijk een beperkt aantal te beschermen soorten uitgesloten, met name inheemse soorten die niet meer in Vlaanderen voorkomen. Van sommige dergelijke soorten is de terugkeer onlangs werkelijkheid geworden, bijvoorbeeld de wolf, of niet uit te sluiten, bijvoorbeeld de Lynx. Om volledige conformiteit met de Habitatrichtlijn en de Conventie van Bern te bekomen volstaat het om de term 'uitheems' te verwijderen.

Toelichting bij artikel 6

Een beschermd statuut voor een bepaalde soort betekent dat bepaalde handelingen ten aanzien van deze soort verboden zijn. Eén van die verboden handelingen is het verbod om specimens van de soort opzettelijk te introduceren in het wild. Dit verbod is bijzonder omdat het bovendien ook geldt ten aanzien van alle andere soorten waarop het besluit van toepassing is. De soorten waarop het besluit van toepassing is, zijn opgesomd in artikel 3 van het Soortenbesluit: het gaat de facto om alle soorten, zowel inheemse als uitheemse. De term 'introduceren in het wild' is gedefinieerd in artikel 1, 12° van het Soortenbesluit: "het vrijlaten van dieren of het aanplanten of uitzaaien van planten op alle terreinen en plaatsen, ongeacht de aard of de bedekking van die plaatsen, en als die niet zijn afgesloten door een doorlopende constructie die de verspreiding van de dieren of planten naar omliggende terreinen en plaatsen onmogelijk maakt". Een dergelijk streng verbod op het introduceren van al deze soorten in het wild lijkt verregaand, maar er zijn goede redenen om in beginsel zo'n verbod op te leggen. Wat uitheemse soorten betreft is genoegzaam bekend wat de impact kan zijn van het onoordeelkundig in de vrije natuur brengen van soorten die hier van nature niet voorkomen. Er blijken een aantal van de in onze natuur

terecht gekomen soorten een significante impact te hebben op economische belangen, op ecologische evenwichten of zelfs op de openbare veiligheid. Typische voorbeelden uit het verleden zijn: de muskusrat (dijkbedreigende graafwerken), de Canadese gans (landbouwschade, vermisting, impact op inheemse watervogels) en het Aziatisch lieveheersbeestje (sterke impact op inheemse lieveheersbeestjes). Er moet dus heel voorzichtig worden omgesprongen met het in de vrije natuur terecht laten komen van uitheemse soorten. Bovendien is deze bepaling in lijn met de hoger vermelde verordening inzake invasieve uitheemse soorten. Wat inheemse soorten betreft, geldt dat het onoordeelkundig uitgevoerde introductie in bepaalde omstandigheden bijna even negatieve gevolgen kan hebben als introducties van uitheemse soorten.

In artikel 18 van het Soortenbesluit wordt voor een aantal gevallen een vrijstelling verleend op het algemene principiële verbod om soorten opzettelijk in het wild te introduceren. Het gaat meer bepaald om:

- 1) specimens van plantensoorten die gezaaid, geplant, geteeld of anderszins ingezet worden ten behoeve van hun inzet in bosbouw-, landbouw-, tuinbouw- of landschapsbeheeractiviteiten;
- 2) specimens van inheemse soorten met het oog op bestuiving, biologische of geïntegreerde bestrijding;
- 3) de bepoting van vissoorten in vijvers, visputten of andere afgesloten viswateren, waarbij de vissen zich, als gevolg van permanente, natuurlijke of van kunstmatige hindernissen, niet vrij kunnen bewegen tussen deze wateren en openbare wateren.

De voorgestelde wijziging stelt een uitbreiding voor van de tweede vrijstelling, door naast inheemse soorten ook uitheemse soorten toe te laten om te worden gebruikt bij de biologische of geïntegreerde bestrijding. Om te vermijden dat de gebruikte soorten een negatieve impact kunnen hebben op de inheemse biodiversiteit wordt gekozen om te werken met een zogenaamde 'positieflijst', vast te stellen door de bevoegde minister, waarop alleen soorten voorkomen die veilig worden bevonden voor bovenvermeld gebruik.

De minister kan op de lijst alleen soorten opnemen waarvoor een voorafgaand impactonderzoek aantoonde dat er geen risico bestaat dat ze ongunstige gevolgen kunnen hebben voor de in het Vlaamse Gewest voorkomende natuurlijke habitats in hun natuurlijke verspreidingsgebied of voor de inheemse dier- en plantensoorten. Vooraleer een dergelijke lijst vast te stellen met kennis van zaken wordt het advies ingewonnen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek.

Tijdens dat onderzoek moet het overleg en de informatie-uitwisseling plaatsvinden, vermeld in artikel 3 van beschikking M (83) 27 van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie van 17 oktober 1983. Als de aanvraag betrekking heeft op vogelsoorten die niet van nature in het wild leven op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie, wordt ook overleg gepleegd met de Europese commissie.

Door de hiervoor vermelde duidelijke en strikte beperking is duidelijk dat bewegingsvrijheid van de minister bij het vaststellen van de lijst beperkt is. Aangezien het gaat om een technische lijst van soorten kan de bevoegdheid om de lijst vast te stellen aan de minister worden gelaten. Omdat het om een positieflijst gaat betreft dit een algemene afwijking en wordt deze uitbreiding opgenomen onder artikel 18. Aanvragen voor soorten die niet opgenomen werden op de positieflijst worden geregeld via een specifieke afwijking zoals bepaald in artikel 21 van het Soortenbesluit.

Toelichting bij artikel 7

In artikel 19, tweede lid, van het Soortenbesluit wordt een extra verwijzing naar artikel 16 ingevoegd, naast de al bestaande verwijzingen naar artikel 10 en 12. Deze wijziging is technisch van aard en heeft tot doel om te zorgen dat de wijziging van bijlage 2 niet zorgt voor inconsistentie met betrekking tot bijlage 3 van het Soortenbesluit.

De aanleiding is het doorvoeren van wijzigingen aan zowel bijlage 2 als aan bijlage 3. Bijlage 2, die haar oorsprong vindt in artikel 16 van het Soortenbesluit, somt de middelen, installaties en methoden op die conform artikel 16 van het Soortenbesluit worden verboden om te gebruiken bij het doden of vangen van dieren in het kader van het Soortenbesluit. De wijziging aan bijlage 2 bestaat er in dat het bestaande verbod op het gebruik maken van 'blindgemaakte of verminkte levende dieren als lokdieren' wordt vervangen door een verbod op het gebruik van alle levende dieren als lokdier. Voor meer uitleg over dit verbod wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 29. Bijlage 3 vindt haar oorsprong in artikel 19, tweede lid, van het Soortenbesluit. Zij regelt op een uniforme wijze de bestrijding van een beschermde vogelsoorten, door een aantal handelingen toe te laten die in beginsel verboden zijn door het Soortenbesluit. In bijlage 3 worden ook de middelen opgesomd die kunnen worden aangewend om de bestrijding in kwestie uit te voeren. In de vernieuwde bijlage 3 staan de middelen vermeld in onderdeel 3.3. Een verandering in deze nieuwe bijlage 3 wordt toegestaan om ongeringde (levende) lokvogels te gebruiken trechervallen en Larsenkooien. Het gebruik van lokvogels is belangrijk voor de effectiviteit van deze vallen; zonder lokvogels werken de vallen veel minder efficiënt.

Het tegelijk doorvoeren van de hierboven vermelde wijzigingen aan bijlage 2 en bijlage 3 van het Soortenbesluit, zonder ook artikel 19, tweede lid, te wijzigen, zou leiden tot onduidelijkheid: enerzijds zou het gebruik van levende lokdieren worden verboden via bijlage 2, maar anderzijds zou bijlage 3 dit onder bepaalde voorwaarden toelaten.

Tevens wordt artikel 19, tweede lid, van het Soortenbesluit in overeenstemming gebracht met het gewijzigde punt 3.5 van Bijlage 3, zoals besproken onder artikel 31 van dit wijzigingsbesluit.

Toelichting bij artikel 8

De enige mogelijkheid in het Soortenbesluit om ten aanzien van inheemse soorten af te wijken van het verbod op introductie in het wild, was door middel van een soortenbeschermingsprogramma zoals voorzien in artikel 26 van het besluit. Het verplaatsen van soorten omwille van natuurbehoudsredenen binnen hun huidige verspreidingsareaal naar een geschikt biotoop valt ook onder de definitie van de term 'introduceren in het wild', en zou dan enkel mogelijk zijn via een soortenbeschermingsprogramma. De benodigde inzet van middelen voor de opmaak van een soortenbeschermingsprogramma is disproportioneel ten opzichte van het beoogde doel. Een voorbeeld hiervan is de verplaatsing van een populatie kamsalamanders van een poel waar de vervuiling niet op korte termijn onder controle kan worden gekregen naar een nieuw aangelegde poel in een beter beschermde omgeving vlakbij. Voor de volledigheid wordt meegegeven dat het vangen, verplaatsen en uitzetten van jachtwild wordt geregeld via de jachtwetgeving. Het vangen, verplaatsen en uitzetten van vissen wordt geregeld via de wet op de riviervisserij van 1 juli 1954 en zijn uitvoeringsbesluiten.

In artikel 21 van het Soortenbesluit wordt derhalve voorzien in een bijkomende afwijkingsmogelijkheid van het verbod op introductie, namelijk in het kader van een specifieke afwijking met het oog op translocatie van een inheemse soort. Een translocatie wordt gedefinieerd als het opzettelijk en weloverwogen verplaatsen van één of meerdere specimina van een soort binnen zijn huidige verspreidingsareaal. Meer specifiek wordt hierbij gedacht aan het verplaatsen van soorten uit een biotoop dat omwille van calamiteiten ongeschikt is geworden naar een geschikt biotoop in de buurt.

Een specifieke afwijking wordt verleend door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), overeenkomstig de bepalingen in artikel 20 van het besluit. De link met artikel 20 betekent dat een afwijking alleen kan worden verleend voor de specifieke in dat artikel vermelde redenen en onder bepaalde voorwaarden. Een afwijking moet ook steeds gemotiveerd worden. Om voldoende garanties te kunnen bieden dat een translocatie weloverwogen gebeurt, wordt in het besluit een opsomming van overwegingen toegevoegd die meegenomen dienen te worden bij de opmaak van het afwijkingsbesluit. Naast de

overwegingen dient de translocatie ook aan bepaalde voorwaarden te voldoen. Deze voorwaarden zijn opgenomen in een nieuw derde lid van artikel 21, §1.

Toelichting bij artikel 9

In artikel 22 van het Soortenbesluit wordt de procedure vastgelegd op grond waarvan afwijkingen kunnen toegestaan worden van de beschermingsbepalingen die worden vastgesteld ten aanzien van beschermde soorten. De louter technische wijziging aan dit artikel beoogt de mogelijkheid voorzien tot het creëren van een e-loket voor de aanvraag van vergunningen. Er wordt voorzien dat aanvragen voor het verkrijgen van specifieke afwijkingen op de verbodsbepalingen van het Soortenbesluit niet langer alleen op papier, maar ook digitaal kunnen worden aangevraagd.

Toelichting bij artikel 10

Artikel 23 van het Soortenbesluit is een integratieartikel, dat een aantal vergunningen, ontheffingen of plannen oplijst die onder bepaalde voorwaarden specifieke afwijkingen op het Soortenbesluit kunnen bevatten zoals vermeld in artikel 20 en 21. Dit artikel laat toe om in voorkomend geval de administratieve last voor de burger, alsook de werklust voor de bevoegde overheid te beperken. Aan de oplijsting wordt het faunabeheerplan toegevoegd dat wordt verleend op grond van artikel 44 van het Jachtadministratiebesluit van 25 april 2014, en het beheersplan, verleend conform artikel 8.1.6 van het Onroerend Erfgoedbesluit van 16 mei 2014.

Toelichting bij artikel 11

Het eerste deel van het Soortenbesluit, waarin de hierboven behandelde wijzigingen worden doorgevoerd, heeft betrekking op de zogenaamde "passieve soortenbescherming". Dit betekent dat bescherming wordt nagestreefd door middel van het verbieden van bepaalde handelingen, activiteiten of handelswijzen ten aanzien van beschermde soorten. Daarnaast bevat het Soortenbesluit ook een onderdeel dat gaat over zogenaamde 'actieve soortenbescherming' of 'soortenbehoud' (afdeling 3 van hoofdstuk 3 van het Soortenbesluit), en dat betrekking heeft op effectieve, actieve maatregelen ten bate van een beschermde soort. Het gaat om door de overheid ondernomen, gesteunde, gebillijkte of aangeprezen initiatieven, maatregelen en acties, die moeten leiden tot een betere staat van instandhouding van de te beschermen soorten. Meer bepaald kan dit gebeuren doordat de bevoegde minister het initiatief neemt om soortenbehoudsmaatregelen te nemen of soortenbeschermingsprogramma's vast te stellen.

Voor wat betreft het kunnen nemen van soortenbehoudsmaatregelen of het vaststellen van een soortenbeschermingsprogramma voor bepaalde soorten wijst de praktijk uit dat het voldoen aan de beide voorwaarden in de oorspronkelijke bepalingen van artikel 24 een aanzienlijke beperking in de flexibiliteit oplevert in de keuze van de soorten waarvoor een soortenbeschermingsprogramma kan worden opgemaakt. In die bepalingen wordt gesteld dat om in aanmerking te komen voor soortenbehoudsmaatregelen of een soortenbeschermingsprogramma een soort zowel beschermd moet zijn door het Soortenbesluit, als opgenomen moet zijn in een conform het Soortenbesluit vastgestelde rode lijst. Een rode lijst heeft echter een andere finaliteit dan de lijst in bijlage 1. De rode lijst heeft een signaalfunctie voor het beleid. Bijlage 1 van het Soortenbesluit was bedoeld als lijst van soorten waarvoor de verboden in artikel 12 tot en met 16 een meerwaarde bij de bescherming van de soort kunnen betekenen. Beide lijsten (bijlage 1 en de diverse vastgestelde rode lijsten) zijn daarom ook in de huidige versie niet volledig op elkaar afgestemd. Het verplicht moeten voldoen aan beide voorwaarden wordt opgeheven: het volstaat dat een soort zich in één van deze twee situaties bevindt (ofwel beschermd, ofwel opgenomen in één van de vermelde categorieën van een vastgestelde rode lijst) om in aanmerking te kunnen komen voor opname in een soortenbehoudsmaatregel of in een soortenbeschermingsprogramma.

Toelichting bij artikel 12

Dit betreft een spellingscorrectie.

Toelichting bij artikel 13

Het Soortenbesluit bevat een specifiek onderdeel over soortenbeheer met name hoofdstuk 4. Soortenbeheer laat toe om overlast of schade door soorten te vermijden, te milderen of te herstellen. Het beleid op het vlak van soortenbeheer wordt gevoerd door middel van door de minister vast te stellen beheerregelingen. Een dergelijke beheerregeling is "een geheel van maatregelen van soortenbeheer, gericht op het voorkomen of herstellen van hinder, risico of schade, veroorzaakt door bepaalde soorten dieren of planten" (definitie in artikel 1, 9°, van het Soortenbesluit).

In artikel 28, §2 wordt een uitbreiding voorzien aan punt 4°, om zo het Soortenbesluit conform de voormelde Europese verordening 1143/2014 te maken. In die verordening wordt naast het beperken of verbieden van het onder zich hebben, het vervoeren, het verhandelen of het ruilen, te koop of in ruil aanbieden van invasieve uitheemse soorten, ook specifiek het kweken, het toestaan zich voort te planten, te worden gekweekt of geteeld verboden.

Er wordt in paragraaf 3 van artikel 28 een nieuw lid toegevoegd dat moet verzekeren dat voor maatregelen die worden genomen in een beheerregeling in het kader van soortenbeheer, en die betrekking hebben op een beperking van of een verbod op de handel in een bepaalde te beheren soort, ook de economische aspecten mee in acht worden genomen, via de strategische adviesverlening en via het betrekken van de minister(s) bevoegd voor landbouw en economische aangelegenheden in het Vlaamse Gewest. Er dient hierbij ook gewezen te worden op het EU-principe van het vrij verkeer van goederen. Dit impliceert dat eventuele handelsbeperkende maatregelen in overeenstemming moeten zijn met het EU-verdrag. Concreet wil dit zeggen dat opgenomen handelsbeperkende maatregelen een grondige motivering vereisen. Meer bepaald wordt voorzien dat in het voorkomende geval dat in een beheerregeling maatregelen zouden opgenomen worden die betrekking hebben op een beperking of een verbod van handel in een bepaalde soort vooraf advies moet worden gevraagd aan de strategische adviesraad Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Tevens moet in dat geval de beheerregeling samen met de ministers, bevoegd voor landbouw en economie, worden vastgesteld.

In de originele paragraaf 4 van hetzelfde artikel wordt voorzien dat afwijkingen op de verbodsbepalingen in een beheerregeling kunnen worden voorzien door ofwel een afwijking te voorzien in de beheerregeling zelf, ofwel door bijlage 3 van het Soortenbesluit aan te passen. In bijlage 3 wordt echter een regeling ingevoerd waarbij bepaalde (vogel)soorten, die frequent en/of op grote schaal voor bepaalde overlast en hinder zorgen, kunnen worden bestreden. Eigenlijk is de mogelijkheid om bijlage 3 aan te passen overbodig (de Vlaamse Regering heeft steeds de discretionaire bevoegdheid om de bijlage in kwestie aan te passen), en draagt ze zelfs bij aan de verwarring tussen enerzijds het concept beheerregeling en anderzijds de inhoud van bijlage 3 die voor de betrokken soorten als een afwijking op de verbodsbepalingen kan worden beschouwen. Als het in het kader van de opmaak en de vaststelling van een beheerregeling als opportuun of noodzakelijk wordt beschouwd om afwijkingen op de verbodsbepalingen te voorzien voor de soort(en) waarop de beheerregeling van toepassing is, dan moet dit in die beheerregeling zelf voorzien worden. Op die manier staan alle relevante bepalingen voor het beheer van de betrokken soort(en) gegroepeerd. Een beheerregeling slaat per definitie op meer dan enkel maatregelen die een afwijking van de verbodsbepalingen inhouden. Het is een totaalconcept om gepast om te gaan met de hinder, het risico of de schade die de soorten in kwestie veroorzaken, en het komt tot stand via de specifieke procedure die daarvoor wordt beschreven in het Soortenbesluit. Dat is wat anders dan bijlage 3, die eigenlijk louter wil toelaten dat een specifieke afwijking kan bekomen worden. Daarom wordt de optie om bijlage 3 aan te passen in het kader van een beheerregeling geschrapt.

Toelichting bij artikel 14

Nog een aanpassing aan het onderdeel inzake soortenbeheer. In de oorspronkelijke versie van het Soortenbesluit is sprake van 'beheermaatregelen' in artikel 29. Een ontwerpbeheerregeling kan echter naast beheermaatregelen ook andere maatregelen bevatten. De term beheermaatregel kan hier tot verwarring leiden. Daarom werd gekozen deze term te vervangen door de term 'maatregelen'. De term 'maatregelen' wordt in tegenstelling tot de term 'beheermaatregelen' wel in het besluit gedefinieerd.

Toelichting bij artikel 15

In artikel 30 van het Soortenbesluit wordt verplicht om voor een beheerregeling telkens een motiveringsnota op te maken. Hierin moet er aangetoond worden dat de voorgestelde maatregelen in de beheerregeling niet disproportioneel zijn, en geen betekenisvol negatieve impact hebben op de biodiversiteit of inheemse soorten. Om te vermijden de indruk te wekken dat een beheerregeling enkel kan worden opgemaakt voor inheemse soorten, wat niet het geval is want dit kan ook voor uitheemse soorten, wordt de term 'andere' weggelaten in de eerste paragraaf van artikel 30. Bij een beheerregeling voor uitheemse soorten dient men evenzeer na te gaan wat de impact is op inheemse soorten. Het kan namelijk niet de bedoeling zijn om bij een beheerregeling ten aanzien van uitheemse soorten dermate rigoureuus te werk te gaan dat er sprake zou zijn van een aanzienlijke, disproportionele impact op de biodiversiteit in het algemeen en inheemse soorten in het bijzonder.

Toelichting bij artikel 16

Dit artikel voorziet in een louter praktische wijziging: in de vermelde artikelen 28, 29 en 30 van het Soortenbesluit wordt de term 'ontwerpbeheerregeling' vervangen door de term 'beheerregeling', aangezien het hier gaat over effectief vastgestelde beheerregelingen.

Toelichting bij artikel 17

Door het in voege treden van verordening 1143/2014 van het Europees parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten, ontstond er nood aan een bijkomend hoofdstuk in het Soortenbesluit, dat specifiek gericht is op de aanpak van uitheemse soorten.

Het nieuw ingevoerde hoofdstuk 4/1 is onderverdeeld in drie afdelingen:

- 1) afdeling 1: de aanpak van voor de Europese Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten, in uitvoering van de verordening 1143/2014;
- 2) afdeling 2: de aanpak van voor het Vlaamse Gewest zorgwekkende invasieve uitheemse soorten conform de verordening waarin voorzien wordt dat een bevoegde overheid zelf bijkomende bepalingen kan opleggen aan invasieve uitheemse soorten, onafhankelijk of deze zijn opgenomen in de lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten;
- 3) afdeling 3: de aanpak van overige uitheemse soorten, die niet gevat zijn door de vorige twee punten.

In afdeling 1 worden de verboden handelingen en daarmee gepaard gaande afwijkingsmogelijkheden inzake voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten vastgesteld. Deze bepalingen zijn een rechtstreekse omzetting van de bepalingen in de Europese verordening.

Afdeling 2 van het nieuwe hoofdstuk 4/1 geeft invulling aan de bepaling in de Europese Verordening die stelt dat lidstaten gemachtigd zijn om een eigen lijst van voor de lidstaat zorgwekkende invasieve uitheemse soorten op te stellen waarbij soortspecifieke maatregelen kunnen bepaald worden. Gegeven de bevoegdheidsverdeling in België,

betekent dit dat elk gewest een eigen soortenlijst met daaraan gekoppelde soortspecifieke maatregelen kan opstellen. Enkel voor handelsbeperkende maatregelen dient er een akkoord met de overige gewesten en het federaal niveau te zijn.

In afdeling 3 worden de soorten behandeld die noch op de lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten, noch op de lijst van voor het gewest zorgwekkende invasieve uitheemse soorten staan. Voor deze soorten wordt enerzijds verduidelijkt dat een beheerregeling kan worden opgesteld en anderzijds weergegeven welke aanpak via bijlage 3/1 mogelijk is.

Toelichting bij artikel 18

Aan artikel 35, §1, 1° wordt in de opsomming van de artikels waarop aan de conform het besluit erkende opvangcentra voor wilde dieren een afwijking wordt toegekend, ook artikel 16 toegevoegd. Artikel 16 bevat de verbodsbepalingen betreffende middelen, installaties en methoden voor het doden of vangen van dieren. Op die manier wordt ook op het gebruik van netten voor het vangen van hulpbehoevende vogels aan de opvangcentra een algemene afwijking gegeven. Deze aanvulling zorgt voor meer duidelijkheid omdat het gebruik van netten strikt genomen ook reeds mogelijk gemaakt wordt via de werkingsvoorwaarden van de opvangcentra, opgelijst in bijlage 4 van het Soortenbesluit.

Toelichting bij artikel 19

Aan artikel 36 van het Soortenbesluit wordt de mogelijkheid toegevoegd dat hulpbehoevende dieren ook kunnen worden gedood. Deze wijziging geeft de opvangcentra meer flexibiliteit. Het doden van opgevangen dieren zou als optie kunnen overwogen worden bij uitheemse soorten die niet kunnen worden geplaatst.

Toelichting bij artikel 20

Het Soortenbesluit voorziet subsidiemogelijkheden voor erkende opvangcentra voor wilde dieren. Dit zijn opvangcentra met als hoofdactiviteit de verzorging en revalidatie van uit het wild afkomstige, hulpbehoevende dieren. De wijzigingen aan artikel 38, inzake de subsidieaanvraagmodaliteiten die bestaan voor opvangcentra voor wilde dieren, dienen uitsluitend om te zorgen voor meer duidelijkheid. Inhoudelijk wordt er niets veranderd aan de betreffende modaliteiten.

Toelichting bij artikel 21

In artikel 39, §2, 5°, van het Soortenbesluit wordt één van de voorwaarden voor een erkend opvangcentrum voor wilde dieren om in aanmerking te komen voor subsidie aangescherpt door te stellen dat de 600 wilde dieren die het centrum jaarlijks tenminste moet opvangen tot inheemse soorten moeten behoren.

Toelichting bij artikel 22

Om te verduidelijken dat een opvangcentrum bij het indienen van zijn aanvraag tot het verkrijgen van subsidies niet enkel bewijsstukken moet aanleveren die aantonen dat ze voldoen aan de vereisten inzake accommodatie, wordt punt 2° van artikel 40, §2, van het Soortenbesluit vervangen door een meer algemene bepaling. In het nieuwe punt 2° wordt bepaald dat ze via bewijsstukken moeten aantonen dat ze voldoen aan alle voorwaarden om in aanmerking te komen voor de verschillende onderdelen van de subsidies die worden opgesomd in de artikelen 38 en 39. Dit is louter een verduidelijkend artikel, zonder inhoudelijke wijzigingen.

Toelichting bij artikel 23

Artikel 41 van het Soortenbesluit bepaalt voor welke categorieën van vogelsoorten en onder welke voorwaarden een afwijking geldt op de verboden vermeld in artikel 10 en 12 van het

soortenbesluit. Dit zijn de verboden met betrekking tot het opzettelijk doden, vangen, verstoren en onder zich hebben. Eén van de voorwaarden is dat de specimen in het Vlaamse Gewest in gevangenschap dienen te zijn geboren of gekweekt en dat ze dienen te voorzien worden van een gesloten pootring. Een gesloten pootring kan enkel worden aangebracht bij pas geboren exemplaren. In paragraaf 1 worden ook de professionele fazanten- en patrijzenkwekers toegevoegd. Dit moet het mogelijk maken dat deze kwekers, die de betrokken soorten in zeer grote aantallen kweken voor consumptiedoeleinden niet moeten voldoen aan de vereiste om al hun jonge, pas geboren kweekvogels te voorzien van een gesloten pootring. De fazanten en patrijzen in kwestie zijn immers duidelijk afkomstig van kweek in gevangenschap; alleen al hun zeer grote aantallen en de omstandigheden waarin de kweek plaatsvindt wijzen daar op. Daarnaast zijn de vogels duidelijk bestemd om hun staat van gevangenschap nooit te verlaten, aangezien ze worden gekweekt en gehouden voor consumptiedoeleinden, met name om aan de vraag naar vlees van 'wild' te voldoen. De vrees die zou kunnen bestaan dat deze nieuwe vrijstelling aanleiding zou kunnen tot (meer) illegale vrijlating van de betrokken soorten in het wild moet worden gecounterd door te stellen dat de vrijstelling geen afbreuk doet aan het bestaande verbod op het vrijlaten in het wild op zich, alsook dat de verplichting om die vogels te ringen met een gesloten pootring een zware en disproportionele last is voor in gevangenschap gekweekte vogels die bestemd zijn voor consumptie, en waarvan de status eigenlijk nauwelijks verschilt van andere soorten pluimvee die voor consumptiedoeleinden gekweekt en gehouden worden.

Daarnaast wordt nog een nieuw lid ingevoegd in artikel 41, §1. De vrijstelling in het Soortenbesluit die het mogelijk maakt om exemplaren van beschermde vogelsoorten te houden in gevangenschap wanneer die zijn voorzien van een gesloten pootring is in de eerste plaats van toepassing op exemplaren die in het Vlaamse Gewest in gevangenschap zijn geboren en gekweekt. Het houden van vogels in gevangenschap komt niet enkel in Vlaanderen voor: de toenemende internationalisering van de handel is niet voorbijgegaan aan de vogelliefhebberij, met als resultaat dat Vlaamse vogelhouders regelmatig vogels verhandelen met vogelhouders buiten het Vlaamse Gewest, en vice versa. Daartoe is in artikel 41, §1, 2°, van het Soortenbesluit de mogelijkheid voorzien om uit het buitenland afkomstige exemplaren in Vlaanderen in gevangenschap te houden, op voorwaarde dat die zijn voorzien van een "gesloten pootring die voldoet aan de relevante regelgeving van een ander Belgisch gewest of een lidstaat van de Europese Unie en die aantoonbaar rechtmatig is afgegeven" of een "ander rechtmatig afgegeven merkteken dan een gesloten pootring, dat voldoet aan de relevante regelgeving van een ander Belgisch gewest of een lidstaat van de Europese Unie en dat aantoonbaar rechtmatig is afgegeven". Het is niet evident in de praktijk om deze bepaling afdoende te handhaven, omwille van de grondige verschillen hieromtrent binnen de Europese Unie. Door die verschillen per lidstaat is het een bijzonder moeilijke taak om al deze regelgevingen afdoend te beheersen. Om deze reden wordt aan de minister de mogelijkheid geboden om nadere, technische regels vast te stellen met betrekking tot de bewijsvoering of het aantonen van correcte merkingsmethodes.

Toelichting bij artikel 24

De gesloten pootringen voor het merken van in gevangenschap geboren en gehouden beschermde vogels kunnen in het Vlaamse Gewest alleen worden afgeleverd door erkende vogelhouderverenigingen. De wijze waarop zo'n vereniging kan worden erkend staan vermeld in artikel 45 van het besluit. Het afleveren van de betreffende pootringen door een erkende vogelhoudervereniging moet gebeuren volgens de voorwaarden bepaald in artikel 43. De verenigingen zijn vrij om het aanvragen en afleveren van de ringen te regelen, zo lang deze voorwaarden maar voldaan zijn.

Aan artikel 43 worden enkele wijzigingen aangebracht. Oorspronkelijk waren er twee voorwaarden waaraan een aanvraag tot het verkrijgen van ringen moet voldoen. Daar wordt een nieuwe, derde voorwaarde aan toegevoegd. Er wordt in de oorspronkelijke bepalingen niet bepaald dat een vogelhouder het adres moet meedelen waarop hij daadwerkelijk de vogels kweekt of houdt. Dit laatste adres is niet steeds hetzelfde adres als datgene waarop hij woont. Om een gerichte controle mogelijk te maken wordt voorzien dat

die gegevens moeten worden meegedeeld bij de aanvraag tot het verkrijgen van een hoeveelheid ringen. De aanvraag zal het adres van de locatie waarop de vogels worden gehouden bevatten indien dit adres afwijkt van de officiële woonplaats van de aanvrager.

Volgens de oorspronkelijke formulering van artikel 43, 1°, Soortenbesluit moeten aanvragers van pootringen voor vogels een verklaring op eer indienen waarbij zij verklaren dat zij niet werden veroordeeld voor het houden van vogels, waarbij er een verbod werd opgelegd tot het houden van vogels in gevangenschap. Zonder een dergelijke verklaring op eer mogen vogelhouderverenigingen geen ringen afleveren. Daar wordt nu nog aan toegevoegd dat eveneens moet worden verklaard dat de aanvrager geen bestuurlijke geldboete opliep wegens overtredingen van de regelgeving inzake het houden van vogels in gevangenschap. Die toevoeging is nodig aangezien een overtreding op de regelgeving inzake het houden van vogels in gevangenschap meer en meer aanleiding geeft tot het opleggen van bestuurlijke geldboetes door de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer van de Vlaamse overheid (AMMC) in plaats van louter veroordelingen die uitgaan van een rechter die behoort tot de rechterlijke macht. Daarnaast wordt het onderdeel opheffen van de oorspronkelijke bepaling waarin wordt gesteld dat het moet gaan om een veroordeling waarbij een verbod is opgelegd tot het houden in gevangenschap van specimens van beschermde vogelsoorten. Die wijziging is noodzakelijk omdat er momenteel geen wettelijke basis voorhanden is voor een rechter om een dergelijk verbod uit te spreken. Omdat het belangrijk wordt geacht dat het houden van vogels door legitieme vogelhouders gebeurt, wordt er voor gekozen om de voorwaarde in het voorstel te behouden dat vogelhouders die veroordeeld worden wegens overtredingen van de regelgeving die specifiek op hen van toepassing is, gedurende vijf jaar geen kweekringen kunnen verkrijgen. Het is niet zo dat om het even welke veroordeling hiertoe aanleiding kan geven. Alleen een veroordeling wegens een schending van de regelgeving in verband met het houden van vogels komt in aanmerking. Dat moet zo geïnterpreteerd worden dat het gaat over de bepalingen die zijn opgenomen in hoofdstuk 6, afdeling 1, van het Soortenbesluit. De titel van die afdeling maakt duidelijk dat het gaat over het houden van beschermde vogelsoorten in gevangenschap. Het zijn diezelfde bewoordingen die voorkomen in punt 1° van artikel 43, tweede lid, zoals het nu zou worden gewijzigd; het gaat over "overtredingen van de regelgeving inzake het houden van vogels in gevangenschap". Het verbod op het onder zich hebben van bepaalde middelen zoals vogelvangkooien valt niet onder de regels inzake het houden van vogels in gevangenschap in hoofdstuk 6, afdeling 1, van het Soortenbesluit, maar valt onder de verbodsbepalingen inzake soortenbescherming (hoofdstuk 3, afdeling 2, artikel 16, §3). Een dergelijk geval van een veroordeling of een bestuurlijke boete wegens het illegaal onder zich hebben van een oude vangkooi valt niet onder de formulering in artikel 43, tweede lid, 1°, dat het moet gaan om een overtreding van de regelgeving inzake het houden van vogels in gevangenschap. In voorkomend geval kan de persoon in kwestie de betrokken clausule in punt 1° van artikel 43, tweede lid, ondertekenen. Concluderend kan worden gesteld dat alleen schendingen van de specifieke regels die gelden voor het kunnen houden van vogels in gevangenschap, die zijn opgenomen in hoofdstuk 6, afdeling 1 van het Soortenbesluit, in aanmerking komen bij de toepassing van artikel 43, tweede lid, 1°. Andere veroordelingen en bestuurlijke boetes, onder meer ten gevolge van het aantreffen van oude vangtuigen, worden niet geïnterpreteerd.

Toelichting bij artikel 25

Aan de erkende vogelhouderverenigingen die gesloten pootringen afleveren aan vogelliefhebbers wordt een tweevoudige administratieve verplichting opgelegd in artikel 47 van het Soortenbesluit. Dit moet het voor de personen die belast zijn met het toezicht op het besluit, in de eerste plaats de natuurinspecteurs van het ANB, mogelijk maken inzicht te krijgen in de kwantiteit en de verdeling van de markering van in gevangenschap gekweekte vogels, alsook in de handel en het bezit van specimens van vogelsoorten die kwetsbaar zijn voor illegale onttrekking uit de vrije natuur.

De wijziging in artikel 47, 1°, moet verduidelijken dat de vogelhouderverenigingen enkel de gegevens over ringen afgeleverd voor beschermde vogelsoorten in het kader van het

Soortenbesluit moeten aanleveren. De huidige inhoud van 1° voorziet die nuancering niet, waardoor de data die nu worden ter beschikking gesteld ook betrekking kunnen hebben op alle pootringen die door een vereniging worden afgeleverd, inclusief de ringen voor soorten die niet onder het toepassingsgebied van het Soortenbesluit vallen. Dat gaat over een groot aantal extra ringen, en het bemoeilijkt de controle. Omwille van een overaanbod aan data bij controle moet vermeden worden dat de vereniging alle gegevens doorzenden, van zowel beschermde als niet-beschermde soorten. Dat volgt nu wel al indirect uit de lezing van de verschillende artikelen over vogelhouderij in het Soortenbesluit, maar een verduidelijking is wenselijk.

Toelichting bij artikel 26

In artikel 48 van het Soortenbesluit worden specifieke, bijkomende administratieve verplichtingen opgelegd voor vogelsoorten die voorkomen op een door de minister vastgelegde lijst. Het betreft een lijst die kan worden vastgesteld voor een beperkt aantal vogelsoorten waarvan de wilde populaties kwetsbaar zijn voor de onttrekking van specimens uit het wild met het oog op het frauduleus in de handel brengen ervan, alsof ze in gevangenschap zouden zijn geboren en gekweekt. Er kan met name aan bepaalde roofvogelsoorten gedacht worden. Met name krijgen individuele vogelhouders en vogelhandelaars die specimens van dergelijke soorten in bezit hebben een aantal administratieve verplichtingen opgelegd: zij moeten, voor elk kalenderjaar waarin zij deze specimens bezitten, een overzichtslijst bijhouden met gegevens betreffende deze specimens en de personen van wie ze deze specimens verkregen of aan wie ze deze geleverd hebben. Zij moeten jaarlijks melden indien zij een dergelijke lijst moesten opmaken, zowel aan een erkende vogelhoudervereniging, als aan het ANB.

Zoals nu is opgenomen in het Soortenbesluit bestaat er echter geen expliciete rechtsgrond die de minister de bevoegdheid geeft om een model van zulke lijst vast te stellen. Dit kan er toe leiden dat er onduidelijkheid ontstaat wanneer een dergelijke lijst van kwetsbare vogelsoorten zou worden vastgesteld. Om dit te vermijden wordt door de wijziging in artikel 48 in deze rechtsgrond voorzien.

Toelichting bij artikel 27

Er wordt voorzien in een overgangsregeling voor het onder zich houden van specimens van boommarter, bunzing, hermelijn en wezel, de vier soorten marterachtigen die worden toegevoegd aan de lijst van beschermde soorten in bijlage 1 van het Soortenbesluit. Specimens van die soorten die voor die toevoeging op legale wijze in gevangenschap werden gehouden, mogen behouden blijven. Dat gebeurt door toevoeging van een punt 4° toegevoegd aan artikel 49, tweede lid, van het Soortenbesluit, dat analoog is aan de bepaling in het bestaande punt 2° van dat lid. Hoewel de bepaling vrij vaag lijkt, moet worden vastgesteld dat de toepassing van artikel 49 tot nu toe geen problemen in de praktijk heeft opgeleverd, waaruit mag worden afgeleid dat de toepassing praktisch uitvoerbaar is. In het verslag aan de Vlaamse Regering dat werd vastgesteld samen met het Soortenbesluit, wordt in de duiding bij artikel 49 gesteld dat het aan de houder van de specimens is om op ontegensprekelijke wijze aan te tonen dat aan de voorwaarde vermeld in artikel 49 is voldaan. Hoe dit precies kan gebeuren, hangt sterk af van de betrokken soort, waardoor hieromtrent geen algemene regels kunnen worden vastgelegd. Artikel 49, tweede lid, voorziet bovendien in de mogelijkheid voor de minister om nadere regels vast te stellen, een mogelijkheid waarvan tot nu toe geen gebruik is gemaakt, maar die kan worden gebruikt als zich alsnog in de praktijk wezenlijke problemen zouden voordoen.

Er moet worden verduidelijkt dat de fret, de gedomesticeerde vorm van de bunzing, niet gevat wordt door de bescherming van de bunzing volgens bijlage 1 van het Soortenbesluit, en de verbodsbepaling op het onder zich houden van specimens die volgt uit die bescherming. Artikel 3, §2, 1°, van het Soortenbesluit sluit immers uitdrukkelijk gedomesticeerde soorten, rassen of variëteiten uit van het toepassingsgebied van het besluit. Een fret die uiterlijk eenduidig te onderscheiden is van de wilde bunzing, valt onmiskenbaar buiten het toepassingsgebied van het Soortenbesluit.

Toelichting bij artikel 28

Artikel 50, §1, van het Soortenbesluit bepaalt dat beheerders van erkende opvangcentra, de vogelhouders, de vogelhandelaars en de erkende vogelhouderverenigingen verplicht zijn om in geval van een controle aan huis het toezicht te aanvaarden van de personen die zijn belast met het toezicht op het Soortenbesluit.

Volgens een arrest van het milieuhandhavingcollege kan die bepaling op zich geenszins betekenen dat vogelhouders verplicht zijn om een huiszoeking toe te staan. De woonst is immers grondwettelijk beschermd en een afwijking van deze bescherming kan enkel decretaal worden bepaald. Het milieuhandhavingdecreet bepaalt reeds wanneer en hoe een huiszoeking kan plaatsvinden. De bewuste paragraaf werd derhalve opgeheven.

Toelichting bij artikel 29

Ten gevolge van de reeds toegelichte wijziging van artikel 24 van het Soortenbesluit moet omwille van conformiteit ook in de aanhef van bijlage 1 de link tussen vastgestelde rode lijsten en de mogelijkheid tot het nemen van soortenbeschermingsmaatregelen worden losgekoppeld.

Voor de beschermde soorten vermeld in bijlage 1 gelden de verboden opgesomd in artikel 10 tot en met 16 van het Soortenbesluit. Een passieve bescherming tegen verstoring, beschadiging van broedplaats of rustplaats, wegvangen of doden, biedt vooral voor grotere, langer levende soorten een meerwaarde bovenop de bescherming van het leefgebied. Bescherming van het leefgebied, de zogenaamde actieve bescherming, moet gebeuren via habitatbeheer of soortenbehoudsmaatregelen. Bijlage 1 wordt daarom beperkt tot de soorten waarvan wordt uitgegaan dat een passieve bescherming een meerwaarde kan bieden voor hun behoud. Om praktische redenen is ervoor gekozen om de oorspronkelijke bijlage 1 te vervangen door een nieuwe bijlage 1. Dat is technisch eenvoudiger dan het voorzien van een reeks bepalingen om hier en daar in de soortenlijst wijzigingen aan te brengen. Het aantal wijzigingen aan de lijst van soorten is echter beperkt. Er wordt meer bepaald een klein aantal zoogdieren en ongewervelden toegevoegd aan de lijst van de beschermde soorten.

Wat de zoogdieren betreft wordt in de eerste plaats de wolf toegevoegd, gelet op de toename van het aantal zwerfende wolven in onze buurlanden en de recente aanwezigheid van de soort in Vlaanderen (Limburg). De Europese wolf is een Europees te beschermen soort, op basis van de Habitatrichtlijn, en is van oorsprong inheems in Vlaanderen. De opname in bijlage 1 zorgt ervoor dat het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 van toepassing wordt. Zo ontstaat een rechtsgrond om via de administratieve schaderegeling eventuele schade aan vee te vergoeden. De eikelmuis wordt toegevoegd wegens voorkomend in de categorie "bedreigd" van de vastgestelde rode lijst van de zoogdieren. Verder worden vier martersoorten toegevoegd die tot het jachtwild behoren (opgenomen in artikel 3 van het Jachtdecreet van 24 juli 1991) en worden aangekruist in categorie 1 van bijlage 1, waardoor specimens van die soort nu ook rechtstreeks genieten van de beschermingsbepalingen van het Soortenbesluit. Voorheen was de bescherming van die soorten veeleer feitelijk, doordat de jacht niet geopend was, maar er was niet letterlijk bepaald in regelgeving welke handelingen verboden waren ten aanzien van deze soorten.

Bij de ongewervelden worden de volgende soorten dagvlinders toegevoegd omdat ze voorkomen in een kritische rode lijst-categorie en omdat specimens van die soort kwetsbaar zijn en een passieve bescherming verdienen: aardbeivlinder, argusvlinder, bruine eikenpage, geelsprietdikkopje, groentje, grote vos, grote weerschijnvlinder, heideblauwtje, heivlinder, iepenpage, kommavlinder, rouwmantel en zwartsprietdikkopje.

Toelichting bij artikel 30

Bijlage 2 van het Soortenbesluit bevat de verboden middelen, installaties en methoden voor het doden of vangen van dieren in het kader van dit besluit. Het bevat drie onderdelen: A, B en C. Eén van de verboden methoden, het huidige punt A, 4° van bijlage 2, is het gebruik van blindgemaakte of verminkte levende dieren als lokdieren. Dat wordt vervangen door een algemeen verbod op het gebruik van alle levende dieren als lokdier. De voorgestelde wijziging heeft tot doel om een handhavingsprobleem in het kader van vogelvangst op te lossen. Voorheen kon een natuurinspecteur van het ANB als toezichthouder bij de vaststelling van illegale vogelvangst wel gevangen wilde vogels bestuurlijk meenemen, maar kon hij dat niet voor de lokvogels die gediend hadden om het misdrijf, het vangen van beschermde vogels, te plegen (weliswaar met uitzondering van blindgemaakte of verminkte lokvogels). Het feit dat enkel het gebruik van blindgemaakte of verminkte lokvogels expliciet verboden was, bemoeilijkte een bestuurlijke afhandeling van de vaststelling van een vogelvangst. Om lokvogels bestuurlijk te kunnen meenemen, ook als ze niet blindgemaakt of verminkt zijn, moet het gebruik ervan algemeen verboden worden, zodat artikel 16.4.7, 4°, van het milieuhandavingsdecreet kan worden toegepast dat bepaalt dat een bestuurlijke maatregel onder meer het meenemen van daarvoor vatbare zaken, waarvan het bezit of het gebruik in strijd is met de milieuwetgeving, kan inhouden.

In onderdeel C wordt onder punt 3 ook bijlage 3/1 toegevoegd. Deze bijlage regelt de bestrijding van invasieve exoten.

Toelichting bij artikel 31

Met dit artikel wordt voorzien in het vervangen van bijlage 3 van het Soortenbesluit. Bijlage 3 bevat handelingen die afwijken van de verbodsbepalingen van artikel 10, van het vervoersverbod van artikel 12 of van de verboden middelen, installaties en methoden vermeld in artikel 16 van het Soortenbesluit. Bijlage 3 regelt de afwijking op de verbodsbepalingen ten aanzien van een beperkt aantal beschermde soorten, namelijk spreeuw, zwarte kraai, kauw, ekster, Vlaamse gaai en (de 'zomerpopulatie' van) brandgans. De in bijlage 3 opgenomen handelingen kunnen mits toelating van het ANB uitgevoerd worden. De soorten opgenomen in bijlage 3 zijn in de eerste plaats algemene soorten, die doorgaans in grote aantallen en over heel Vlaanderen verspreid voorkomen, en in de tweede plaats een soort (brandgans) waarvan in het Vlaamse Gewest een zomerpopulatie voorkomt die wordt geacht grotendeels te bestaan uit specimens die afstammen van uit gevangenschap ontsnapte dieren. Deze soorten gedragen zich als cultuurvolgers, wat impliceert dat zij uitstekende levenscondities vinden in het door mensen gevormde en beheerde landschap. Tegelijk gaat het om soorten die op omvangrijke schaal een specifieke negatieve impact kunnen hebben, zodanig dat bestrijding ervan nodig kan zijn in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren, of ter bescherming van de wilde fauna. Het uitvoeren van bestrijdingsmaatregelen ten aanzien van de populaties van deze soorten mag, gelet op hun omvangrijke populaties, worden geacht geen negatief effect te zullen hebben op die populaties. Omwille van de regelmaat waarmee deze soorten voor bepaalde hinder of schade zorgen, wordt door middel van deze bijlage 3 een bijzondere afwijkingsmogelijkheid voorzien.

De Vogelrichtlijn stelt dat de toepassing van krachtens de richtlijn getroffen maatregelen niet mag leiden tot een verslechtering van de huidige situatie met betrekking tot de instandhouding van alle in artikel 1 bedoelde vogelsoorten. De term "maatregelen" moet in de context van bijlage 3 van het Soortenbesluit begrepen worden als het toelaten van een afwijking ten aanzien van de betrokken zes vogelsoorten. Er is geen aanwijzing dat de uitvoering van bijlage 3 tot nu toe heeft bijgedragen tot een verslechtering van instandhouding van de betrokken vogelsoorten. Bijlage 3 maakt al sinds de inwerkingtreding van het Soortenbesluit op 1 september 2009 de bestrijding van vijf van de zes soorten (de brandgans niet) mogelijk op een zeer gelijkaardige wijze als wat de gewijzigde bijlage die nu voorligt, voorziet. In kader van de EBBA 2 (Europese broedvogelatlas - versie 2) heeft het INBO onlangs populatieschattingen opgemaakt voor alle soorten in Vlaanderen, inclusief kraaiachtigen. Voor die Europese atlas wordt gewerkt op het niveau van 50 x 50 km UTM-hokken. Voor soorten waarvan het INBO enkel trends

heeft op basis van de ABV (Algemene Broedvogelatlas), is noodgedwongen gebruik gemaakt van de ruwe schattingsklassen per hok die ons door Europa werden aangereikt. In Vlaanderen hebben we op die manier schattingen geformuleerd in tien van die hokken. Samenvattend geeft dat de volgende cijfers: Zwarte Kraai: 50.000 tot 80.000, Kauw: 100.000 tot 200.000, Ekster: 50.000 tot 100.000, Gaai: 25.000 tot 50.000 en Spreeuw: 50.000 tot 150.000. In populatietrends (2007-2018) geeft dat de volgende cijfers: Zwarte Kraai: +29%, Kauw: +107%, Ekster: +1%, Gaai: -13% en Spreeuw: -28%. De vier kraaiachtigen kennen een gebiedsdekkende verspreiding in het Vlaamse Gewest (bezetting van 89% tot vrijwel 100% van alle hokken van 5 km²). Met name voor de kauw geldt dat in het Vlaamse Gewest buiten het broedseizoen ook belangrijke aantallen wintergasten voorkomen uit noordoostelijke regionen die de lokale rangen nog versterken. De spreeuw kende blijkens de Vlaamse broedvogelatlas in de periode 2000-2002 een gebiedsdekkende verspreiding in Vlaanderen, met weliswaar een afnemende trend. De gegevens uit het ABV-project leren dat die afname zich in de periode 2007-2018 verder doorzette. De negatieve populatietrend is tevens een Europees gegeven en wordt hoofdzakelijk toegeschreven aan de achteruitgang in voedselbeschikbaarheid. Na het broedseizoen komen aanzienlijke aantallen spreeuwen uit Noord- en Oost-Europa onze richting uit op doortrek of om hier de winter door te brengen. Ondanks een gevoelige afname op lange termijn bestaat de Europese populatie spreeuwen nog altijd uit miljoenen vogels (meest recente schatting: 23 tot 56 miljoen paren), waarvan mag worden aangenomen dat honderdduizenden exemplaren ons land aandoen om te broeden, door te trekken of te overwinteren. Wat de spreeuw betreft, blijkt uit cijfers van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) dat in de periode 2011-2016 het aantal bestreden specimens daalde van 1.627 tot 191 per jaar, een jaar na jaar dalende trend. Er kan dus onderbouwd worden dat de uitvoering van bijlage 3 op zich de soort in kwestie niet in een ongunstige staat brengt. In voorliggende versie van bijlage 3 gaat het bovendien om een zeer specifieke afwijking, namelijk bestrijding in een gelimiteerde periode binnen een perimeter van 150 m rond de schadegevoelige percelen (ook voor de Vlaamse gaai). Dat is een verstrenging ten opzichte van de bestaande regeling.

Aan bijlage 3 worden drie types wijzigingen aangebracht:

- 1) in de eerste plaats wordt de leesbaarheid van de huidige bijlage 3 vergroot. Dat is de reden waarom de volledige bijlage wordt vervangen, in plaats van de wijzigingen door te voeren via gerichte aanpassing aan de oorspronkelijke tekst. Met name wordt voorzien in een duidelijker indeling van de bijlage, met weergave van duidelijke subtitels. In haar oorspronkelijke vorm was het moeilijk om de bijlage te doorgronden en naar specifieke onderdelen van de bijlage te verwijzen;
- 2) tevens is gezorgd voor meer transparantie, met het oog op het vermijden van discussies over de toepassing; dat impliceert met name waar mogelijk en relevant een afstemming op de jachtwetgeving, vanuit de invalshoek dat bestrijding op basis van bijlage 3 veelal wordt uitgevoerd door jagers;
- 3) ten slotte zijn een aantal bepalingen van de bijlage ook inhoudelijk bijgesteld.

Hieronder volgt een specifieke toelichting bij de verschillende onderdelen van bijlage 3. Waar opportuun worden de wijzigingen overeenkomstig één van de drie hiervoor vermelde types nader toegelicht:

- 1) Paragraaf 3.1 geeft een overzicht van de soorten die voor bestrijding in aanmerking komen, evenals de voorwaarden om tot bestrijding te kunnen overgaan. Ten opzichte van de oorspronkelijke bijlage 3 is de afwijking tot bestrijding om de veiligheid van het luchtverkeer te garanderen op luchthavens opgeheven. Het wordt beter geacht dit op te vangen via een beheerregeling overeenkomstig hoofdstuk 4 van het Soortenbesluit. Het aspect van het garanderen van de veiligheid van het luchtverkeer op luchthavens gaat ruimer dan alleen de soorten die hiervoor in de oorspronkelijke bijlage 3 aan bod komen. Daardoor moest in de praktijk stevast sowieso ook nog een reeks bijkomende specifieke afwijkingen worden verleend. Door de problematiek weg te halen uit bijlage 3 en te werken met een beheerregeling zal dit eenvoudiger en eenduidiger kunnen worden aangepakt. In dit opzicht worden de soorten kokmeeuw en zilvermeeuw, die alleen maar in het kader van

de veiligheid van het luchtverkeer konden worden bestreden op basis van bijlage 3, verwijderd uit bijlage 3.

Ook de gaai (*Garrulus glandarius*) en de spreeuw (*Sturnus vulgaris*) kunnen via deze bijzondere afwijking bestreden worden. Bestrijding is echter enkel mogelijk ter voorkoming van schade aan professionele fruitteelt. Dit is ook de reden dat de bestrijdingsperiode beperkt wordt tot de periode dat deze soorten schade kunnen veroorzaken. Voor de spreeuw is dit de periode van 15 mei tot en met 31 augustus. Voor de gaai is dit de periode van 1 juli tot en met 31 oktober.

Belangrijk is ook dat een soort wordt toegevoegd aan het lijstje van te bestrijden soorten, namelijk de zogenaamde 'zomerpopulaties' van de brandgans. Deze populatie, die wordt verondersteld grotendeels te bestaan uit specimens die afstammen van uit gevangenschap ontsnapte dieren, zorgt op diverse plaatsen in Vlaanderen voor belangrijke schade aan professioneel geteelde gewassen en aan natuurlijke habitats. Het voorzien van een bestrijdingsmogelijkheid na aanvraag wordt opportuun geacht om aan die schade het hoofd te kunnen bieden. De problematiek van de brandgans is vergelijkbaar met deze van de jachtwildsoorten Canadese gans en grauwe gans. De brandgans is van nature uit een migrerende soort die in Vlaanderen enkel overwintert en na de winter terug naar het noorden trekt om te broeden. De laatste jaren heeft er zich echter een residente populatie ontwikkeld die niet langer trekgedrag vertoont. Deze 'zomerpopulatie' breidt gestaag uit en zorgt voornamelijk in Oost- en West-Vlaanderen voor schade aan landbouwgewassen. Daarnaast kan de soort – net zoals Canadese gans en grauwe gans - ook voor vermessing van natuurgebieden zorgen wanneer ze er in grote getale voorkomt. Om te vermijden dat er ook overwinterende brandganzen bestreden worden, wordt bestrijding beperkt tot de periode tussen 1 mei en 30 september. Net zoals bij grauwe en Canadese ganzen zijn brandganzen en hun kuikens tijdens de rui gemakkelijk te vangen met netten. Daarom wordt ook een uitzondering voorzien met betrekking tot het wegvangen van niet-volggroeide individuen.

Er wordt ook een perimeter van 150 m toegevoegd waartoe de bestrijding beperkt wordt. Deze perimeter is een afstemming met de principes van bijzondere jacht ter voorkoming van schade conform artikel 28 van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014. Deze afstemming vereenvoudigt de wetgeving en verhoogt de duidelijkheid voor de burger.

De voorwaarde dat eerst moet nagegaan worden dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat, wordt gekoppeld aan een code goede praktijk ter preventie van schade door soorten. Deze code die haar rechtsgrond vindt in de jachtwetgeving en het Soortenschadebesluit werd vastgesteld via het ministerieel besluit van 12 mei 2014. Ze kan worden aangepast en uitgebreid om uitvoering te geven aan bijlage 3 van het Soortenbesluit.

2) Paragraaf 3.2 legt beperkingen op wat betreft de periode waarbinnen bestrijding mogelijk is. Met betrekking tot de periode waarbinnen bestrijding volgens bijlage 3 is toegelaten, wordt aangegeven dat beperking tussen de officiële uren van zonsop- en zonsondergang enkel van toepassing is bij het gebruik van vuurwapens. Opnieuw wordt op die manier conform de jachtwetgeving gewerkt om de wetgeving zo uniform en transparant mogelijk te krijgen. Dit impliceert indirect dat de overige middelen zoals vangkooien wel 's nachts kunnen gebruikt worden. Deze bepaling wordt opgenomen om te vermijden dat de vangkooien elke avond moeten gesloten worden. Qua impact op de te vangen of gevangen vogels is er weinig of geen verandering te verwachten daar deze vogels niet 's nachts rondvliegen en bijgevolg niet in de kooien kunnen terecht komen. Indien er bij uitzondering toch een vogel in de vangkooi zou terecht komen, wordt sterfte van onvoorziene vangsten vermeden door de verplichte dagelijkse controle.

3) Paragraaf 3.3 beschrijft de middelen waarmee de bestrijding kan worden uitgevoerd. De soorten die via bijlage 3 bestreden kunnen worden, zijn soorten die beschermd zijn via de Vogelrichtlijn. Artikel 9 van de Vogelrichtlijn bepaalt onder welke voorwaarden van de beschermingsbepalingen kan worden afgeweken. Zo moet uitdrukkelijk worden vermeld

voor welke soorten wordt afgeweken (paragraaf 3.1) en welke middelen, methoden en installaties voor het vangen of doden zijn toegestaan (paragraaf 3.2). In tegenstelling tot in bijlage 3/1 moet er voor beschermde soorten dus gewerkt worden met een positieve lijst van middelen. In deze positieve lijst wordt ook een afwijking verleend op het gebruik van akoestische hulpmiddelen, kunstmatige en dode lokdieren evenals levende lokvogels. Beiden zijn opgenomen in de lijst met verboden middelen uit bijlage 2. Voor wat het gebruik van vuurwapens betreft, wordt verwezen naar de geactualiseerde jachtwetgeving. Het gebruik van vuurwapens voor bestrijding in uitvoering van het Soortenbesluit kan enkel wanneer men in het bezit is van een geldig jachtverlof.

Wat betreft de beperkingen ten opzichte van het gebruik van kooien en vallen is in het besluit een regeling voorzien. Voor de volledigheid: een Larsen-kooi is een gemakkelijk verplaatsbare kooi die bestaat uit twee of meerdere compartimenten, met één of meerdere neervallende kleppen, waarbij geen andere dieren meer gevangen kunnen worden na het neervallen van de klep. Een trechtersval is een type val waarvan de wanden bestaan uit draden waartussen een cirkel kan worden getrokken met een straal van minimaal 2 cm. Beide toestellen worden traditioneel gebruikt voor het vangen van kraaiachtigen in het kader van bestrijding. Inloopkooien tenslotte worden gebruikt om groepen ganzen in de rui af te vangen. Het gaat hierbij om een L-vormige afrastering uit draad met voldoende kleine maaswijdte. De dieren worden in de richting van de kooi gedreven (vaak met behulp van geleidingsdraad die er voor zorgt dat de dieren de goede richting uitstappen/zwemmen) en lopen vervolgens in de kooi waarna deze manueel wordt afgesloten.

Onder het luik van toegelaten middelen voor de bestrijding wordt het gebruik van ongeringde lokvogels in trechtersvallen en Larsenkooien uitdrukkelijk toegelaten. Per aangemelde val zal het gebruik en het vervoer van twee dergelijke vogels worden toegelaten. Het gebruik van lokvogels is erg belangrijk voor de effectiviteit van deze vallen. Zonder lokvogels werken de vallen veel minder efficiënt. Strikt genomen kunnen vogels van inheemse soorten enkel in gevangenschap worden gehouden als ze voorzien zijn van een gesloten pootring, cf. de regels inzake vogelhouderij in het Soortenbesluit. In de praktijk geeft dit uiteraard de nodige problemen gezien deze soorten niet of nauwelijks gekweekt worden in gevangenschap. Het was nooit de bedoeling dat deze lokvogels geringd zouden moeten zijn. Dat was evenmin zo in de regelgeving die aan het Soortenbesluit voorafging (het KB van 9 september 1981 betreffende de bescherming van vogels in het Vlaamse Gewest). Het is pas bij de totstandkoming van het Soortenbesluit dat het knelpunt rond het strikt genomen geringd moeten zijn van alle in gevangenschap gehouden vogels aan het licht is gekomen. Dat knelpunt wordt met de wijziging verholpen.

In navolging van het in het bezit mogen hebben van 2 lokvogels per aangemelde Larsen—kooi of trechtersval moet het vervoeren van de levende lokvogel(s) ook mogelijk gemaakt worden. In de versie voorafgaand aan dit wijzigingsbesluit vermeldt bijlage 3 dat enkel de dieren die voorwerp zijn van de bestrijding (de gedode exemplaren, met andere woorden) mogen vervoerd worden in de periode waar de bestrijding is toegelaten. Door een bepaling te voorzien die het vervoer van de levende lokvogels mogelijk maakt, wordt dit knelpunt opgelost.

Voor het gebruik van trechtersvallen en Larsenkooien wordt een beperking in de tijd gehandhaafd. De kooien mogen enkel operationeel zijn van 16 februari tot en met 15 november. Van 16 november tot en met 15 februari zijn de kooien niet operationeel omdat er tijdens die periode een verhoogde kans zou bestaan op bijvangst van roofvogels.

Spreeuwen kunnen enkel bestreden worden door middel van vuurwapens of roofvogels.

De overzomerende brandganzen kunnen enkel bestreden worden door middel van inloopkooien.

De verplichting wordt ingevoerd om cf. artikel 13 van het Jachtvoorwaardenbesluit de kast- en kooivallen te voorzien van een label waarop de contactgegevens van het ANB staan en in voorkomend het geval het jachtverlofnummer van de plaatser staan vermeld.

4) Paragraaf 3.4: lijst de personen op die de bestrijding mogen uitvoeren.

De tekst wijzigt inhoudelijk niet ten opzichte van de huidige versie maar wordt ingekort door enkele categorieën in de huidige versie van de bijlage samen te vatten binnen de categorie 'derden'. Deze categorie betreft dan jachtrechthouders en houders van een geldig jachtverlof maar ook externen die in opdracht van de eigenaar ganzen wegvangen of kooien en vallen plaatsen en onderhouden.

Over het jachtrecht beschikken op een terrein is niet hetzelfde als over de toestemming beschikken om tot bestrijding van beschermde soorten te mogen overgaan. De WBE of onafhankelijke jachtrechthouder moet nog steeds over een schriftelijke toestemming beschikken om tot bestrijding zoals gespecificeerd in bijlage 3 van het soortenbesluit te mogen overgaan.

5) Paragraaf 3.5: Instructies over de te volgen aanvraagprocedure.

Omwille van administratieve vereenvoudiging hoeft een aanvraag enkel nog te worden ingediend bij het ANB en niet langer ook bij de burgemeester van de gemeente waar de bestrijding plaatsvindt.

De mogelijkheid om een fax te gebruiken voor een aanvraag wordt geschrapt. De mogelijkheid om met een elektronisch aanvraagformulier te werken dat via e-mail kan worden verzonden, wordt toegevoegd.

De voorwaarde dat het schriftelijk akkoord van de eigenaar bij de aanvraag moet worden gevoegd, wordt vervangen door de voorwaarde dat de bestrijder in het bezit moet zijn van het schriftelijk akkoord. Dit zorgt voor een administratieve vereenvoudiging.

De geldigheidsduur van de gemotiveerde toelating tot bestrijding wordt gereduceerd tot het kalenderjaar waarop de aanvraag betrekking heeft. Loopt het kalenderjaar af, dan vervalt ook de geldigheid van de gemotiveerde toelatingsaanvraag.

De versie van bijlage 3 van het soortenbesluit voorafgaand aan dit wijzigingsbesluit verplicht om bij de aanvraag een kaart op schaal 1/10.000 toe te voegen voor de lokalisatie van trechervallen of Larsenkooien. Voor de Larsenkooien blijkt deze manier van lokaliseren minder praktisch omdat ze regelmatig verplaatst moeten worden binnen het gebied waar de bestrijding plaats vindt. Er wordt daarom de mogelijkheid voorzien om in de plaats van een kaart ook de jachtterreinen op te geven waar de kooien of vallen zullen geplaatst worden. De kooien zijn bovendien ook verplicht uitgerust met een weersbestendig plaatje waarop de contactgegevens van het ANB en de plaatser vermeld staan. Hierdoor worden voldoende controlemogelijkheden gegarandeerd. In het geval van bestrijding door personen die geen houder zijn van een jachtverlof, blijft een lokalisatie op kaart een verplicht onderdeel van de aanvraag.

Naast de lokalisatie moet ook het aantal vallen binnen een gebied in de aanvraag worden opgenomen omdat dit gekoppeld is aan het aantal lokdieren dat in het bezit mag zijn van de plaatser.

Aansluitend bij de vorige wijziging: met het oog op administratieve vereenvoudiging wordt het mogelijk om de bestrijdingsaanvraag van WBE's of onafhankelijke jachtrechthouders op te nemen in het faunabeheerplan, zodat er voor het gehele werkingsgebied van de WBE of het jachtterrein bestrijding mag worden aangevraagd, eerder dan dat elke afzonderlijke jachtrechthouder een bestrijdingsaanvraag indient. De informatie die via de individuele aanvragen moet aangeleverd worden, moet dan ook opgenomen zijn in het faunabeheerplan. De opmaak van het faunabeheerplan wordt geregeld in de jachtregelgeving. Het kan het aanvragen in het kader van bijlage 3 alleszins nog verder inperken.

Na een zorgvuldige beoordeling van de aanvraag, waarbij wordt nagegaan of de voorwaarden om tot bestrijding over te gaan vervuld zijn, neemt het agentschap binnen de twee werkdagen na ontvangst van de aanvraag een gemotiveerde beslissing. De gemotiveerde beslissing wordt onverwijld aan de aanvrager bezorgd. Bij ontstentenis van een gemotiveerde beslissing wordt de aanvraag geacht geweigerd te zijn. De bestrijding neemt pas een aanvang na ontvangst van de gemotiveerde gunstige beslissing van het agentschap. Het is belangrijk dat het Agentschap iedere aanvraag grondig behandelt en een gemotiveerde beslissing neemt binnen de gestelde termijn, zodat het aantal dossiers waarover niet tijdig een beslissing kan worden genomen, tot een strikt minimum wordt beperkt. Een gemotiveerde beslissing over een aanvraagdossier heeft duiding aan de aanvrager, zodat hij hiernaar verder kan handelen.

6) Paragraaf 3.6: Mogelijkheid tot het beperken of verbieden van bestrijding.

Omwille van de specificiteit van de wetgeving en het faunabeheer en om tot een eenduidige aanpak in heel Vlaanderen te komen, wordt de mogelijkheid tot het verbieden van bestrijding beperkt tot het ANB.

7) Paragraaf 3.7: Rapportage na bestrijding.

De rapportage wordt administratief vereenvoudigd voor burger en overheid. Het is niet langer nodig om na elke bestrijdingsactie te rapporteren. Het volstaat om 1 maal per jaar te rapporteren maar uiterlijk voor 1 april van het jaar dat volgt op het kalenderjaar waarbinnen de bestrijding plaatsvond. Op die manier wordt ook de parallel getrokken met de jachtwetgeving waar de wildbeheereenheden en onafhankelijke jachtrechthouders jaarlijks voor 1 april moeten rapporteren over het gerealiseerde afschot. Er wordt ook de mogelijkheid gecreëerd voor de WBE's en onafhankelijke jachtrechthouders om via het wildrapport te rapporteren over de bestrijdingsacties in het kader van het soortenbesluit. Er wordt een sjabloon voor rapportage ter beschikking gesteld op de website van het ANB.

8) Paragraaf 3.8: Opruiming van kadavers.

De kadavers van wilde dieren vallen niet onder de wetgeving die geldt voor de verwerking van dierlijk afval. Verspilling van voor consumptie geschikte dieren moet worden vermeden. In deze paragraaf wordt uitgegaan van consumptie. Indien de dieren niet geschikt zijn voor consumptie worden ze op een milieu-hygiënisch verantwoorde manier verwerkt. Hierrond werd een aanbeveling opgemaakt door OVAM in samenwerking met het ANB. Deze aanbeveling is raadpleegbaar op de website van het ANB.

9) Paragraaf 3.9: Vervoer van specimens die het voorwerp zijn geweest van bestrijding.

Geen wijziging ten opzichte van de vorige versie van bijlage 3.

10) Paragraaf 3.10: Verzekering burgerlijke aansprakelijkheid.

Aangepast aan de vernieuwde jachtregelgeving.

Toelichting bij artikel 32 – toevoeging van een bijlage 3/1

1. Paragraaf 3.1: soorten en voorwaarden

Deze paragraaf geeft een overzicht van de soorten die voor bestrijding in aanmerking komen evenals de voorwaarden om tot bestrijding te kunnen overgaan. Door het uitgebreide toepassingsgebied van het Soortenbesluit inzake uitheemse soorten, is het van belang een duidelijk wetgevend kader rond de bestrijdingsmogelijkheden aan te reiken. Bijlage 3/1 stelt in 3/1.1 expliciet dat het doden, vangen of verstoren van uitheemse soorten is toegelaten met het oog op een efficiënte bestrijding. Aangezien het evenwel niet wenselijk is om bestrijding onder eender welke vorm ten allen tijde toe te laten, legt bijlage 3/1 in de overige punten een aantal beperkingen op. In specifieke gevallen kan het echter

mogelijk zijn dat deze beperkingen een efficiënte bestrijding in de weg staan. In deze gevallen laat bijlage 3/1 via 3/1.4 een afwijkingsmogelijkheid toe verleend door het ANB.

2. Paragraaf 3.2: uitvoering van bestrijding in de tijd

Er worden beperkingen opgelegd wat betreft de periode waarbinnen bestrijding mogelijk is. 3/1.2 stelt dat bestrijding van exoten zowel overdag als 's nachts kan, met uitzondering van het gebruik van het gebruik van vuurwapens, luchtdrukwapens en gaswapens. In tegenstelling tot de soorten die bestreden kunnen worden conform bijlage 3 -dewelke allen dag-actieve beschermde vogelsoorten zijn- worden onder bijlage 3/1 ook soorten gevat die actief zijn in de schemering. Daarom wordt de mogelijkheid voorzien om van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang met vuurwapens, luchtdrukwapens en gaswapens te bestrijden. In die gevallen waarvoor nachtelijke bestrijding met hoger vermelde wapens noodzakelijk is, kan op basis van 3/1.4 een gemotiveerde afwijking worden aangevraagd. Wanneer met andere middelen bestreden wordt dan vuur-, luchtdruk- of gaswapens kan dit ook 's nachts.

3. Paragraaf 3.3: Beperkingen ten aanzien van de middelen waarmee de bestrijding kan worden uitgevoerd

De beschermingsbepalingen van de Habitat- of Vogelrichtlijn zijn niet van toepassing op invasieve exoten. Daarom hoeft niet met een positieflijst van middelen gewerkt te worden maar kunnen in principe alle middelen die niet door de Vlaamse of Federale wetgeving verboden worden, worden toegepast. Bijlage 3/1 beperkt zich dan ook tot de oplijsting van enkele beperkingen ten aanzien van de middelen die voor deze bestrijdingsactiviteiten kunnen worden gebruikt. Ten opzichte van het gebruik van vuurwapens en bijhorende munitie gelden dezelfde beperkingen als voorzien in de jachtwetgeving. Ten opzichte van gas- en luchtdrukwapens worden gelijkaardige voorwaarden opgelegd als deze voorzien voor vuurwapens met het oog op het verzekeren van voldoende trefkracht. Naast deze beperkingen wordt ook opgelijst ten opzichte van welke verboden middelen uit bijlage 2 deze bijlage 3/1 een generieke afwijking verleent. Zo kan ondermeer met levende lokdieren gewerkt worden van dezelfde soort als diegene die men beoogd te bestrijden. Voor netten en kooien wordt een gelijkaardige identificatieplicht opgelegd als voorzien in bijlage 3 voor kooien en vallen gebruikt voor beschermde soorten.

4. Paragraaf 3.4 behandelt de mogelijke afwijkingen.

3/1.4 geeft de mogelijkheid tot het aanvragen van een afwijking op de tijdsbeperking vermeld in 3/1.2 en op de beperkingen ten aanzien van de middelen vermeld in 3/1.3. Deze afwijkingsmogelijkheid is noodzakelijk aangezien het momenteel onbekend is welke (invasieve) uitheemse soorten er in de toekomst in Vlaanderen kunnen verwacht worden. Bestrijding van specifieke soorten kan een afwijking op de vermelde beperkingen vereisen. Aangezien het bij bestrijding van uitheemse soorten van belang is om snel op te treden, voorziet het derde lid dat bij gemotiveerde hoogdringendheid de beslissing binnen de 5 werkdagen dient genomen te worden.

5. Paragraaf 3.5 lijst de personen op die de bestrijding mogen uitvoeren.

Deze paragraaf is identiek aan paragraaf 3.4 in bijlage 3.

6. Paragraaf 3.6: Opruiming van kadavers.

Deze paragraaf is identiek aan paragraaf 3.8 in bijlage 3.

7. Paragraaf 3.7: Verzekering burgerlijke aansprakelijkheid.

Deze paragraaf is identiek aan paragraaf 3.10 in bijlage 3. In tegenstelling tot in bijlage 3 wordt voor de bestrijding van invasieve exoten geen aanvraagprocedure, noch rapportageprocedure voorzien. Dit om de administratieve last voor burger en overheid zo minimaal mogelijk te houden.

Toelichting bij artikel 33

In bijlage 4 worden de werkingsvoorwaarden bepaald voor een opvangcentrum voor wilde dieren dat wordt erkend volgens de bepalingen van het Soortenbesluit. Een opvangcentrum voor wilde dieren moet, om in aanmerking te komen voor erkenning conform het Soortbesluit, voldoen aan een uitgebreide reeks werkingsvoorwaarden. De erkenning houdt immers in dat het opvangcentrum, zonder beroep te moeten doen op afzonderlijke afwijkingsprocedures, een aantal handelingen kan stellen die in principe verboden zijn op basis van het besluit, zoals met name het vangen en het tijdelijk onder zich houden van exemplaren van beschermde soorten.

In onderdeel B wordt in het punt 3 voorzien dat invasieve soorten die bij een erkend opvangcentrum terechtkomen of die door medewerkers van een erkend opvangcentrum gevangen worden ook kunnen overgebracht worden naar een voorziening waar ze kunnen geëuthanaseerd worden. Deze mogelijkheid wordt herhaald in onderdeel D onder punt 6. Aan deze bijlage 4 wordt verder een wijziging aangebracht in onderdeel D, punt 2°. Een opvangcentrum haalt nu hulpbehoevende dieren op of derden vinden de dieren en brengen ze naar het opvangcentrum. Daar worden ze verzorgd en vervolgens worden ze terug vrijlaten in een geschikt biotoop. Dit is meestal de omgeving waar het dier werd aangetroffen, maar dat hoeft niet. Het ANB heeft er momenteel geen zicht op waar gerevalideerde dieren zoal worden vrijgelaten. De voorgestelde wijziging van bijlage 4 zou dit transparanter moeten maken. Met deze wijziging worden 3 mogelijke pistes voorzien voor het terug vrijlaten van gerevalideerde dieren:

1. op de plaats van vondst;
2. indien (1) niet mogelijk is, via een voorafgaandelijke melding van de uitzetlocatie aan het Agentschap;
3. of indien (1) niet mogelijk is via de opmaak van een kaart met uitzetlocaties dewelke wordt vastgesteld door de minister na inwinning van het advies van de jacht-, natuur- en landbouwsector via een door het ANB gecoördineerd overleg.

Op die manier kan het ANB gericht antwoorden op vragen van derden die vermoeden dat er dieren in de buurt van hun eigendom werden uitgezet.

Toelichting bij artikel 34

Ingevolge het vernietigingsarrest 243.364 van de Raad van State van 10 januari 2019 en om reden van hoogdringendheid wordt de inwerkingtreding van dit besluit bepaald op datum van de goedkeuring van dit besluit door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE